

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

PROSPÄKKÄRI

4 2017

GREEN GOLD -HANKKEEN KUMPPANIT

Yhteyshenkilö / kullann ostaja: Kasper v. Wuthenau, Tankavaara

puh: 040 322 1666, sähköposti: geofactum@gmail.com

Schiefer & Co.

EDELMETALL-SCHIEDEANSTALT SEIT 1923

HAMBURG ST.GEORG

KANSIKUVA:

167-grammisen Suomi100-hipun pressiposeeraus Ami Telilän hyppysissä. Kuva: Ilkka Ärrälä

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

40. vuosikerta
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J Rantanen

Toimitus:
Lapin Kullankaivajain Liitto ry
PL 86, 99871 Inari

Prospäkkäriin ensimmäinen numero vuonna 2018 ilmestyy maaliskuussa. Aineisto helmikuussa.

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 312 € (2. kansi)
1/1 s. 240 €
1/2 s. 162 €
1/3 s. 108 €
1/4 s. 84 €

Graafinen suunnittelu ja taitto:
Liisa Hertell, LH Viestintä

Paino:
Kirjapaino Hermes

TÄSSÄ NUMEROSSA

- 4-5 Pääkirjoitukset
- 7 Sirkku Muhlin "Veneet tulevat" pärskyi juhلامerkkilipailun voittoon
- 8-15 Kaikkien aikojen hippukesä 2018
- 15 Muista kaivuraporttisi kaivosviranomaiselle
- 16-17 LKL:n jäsenmaksu 25 euroa vuodelle 2018
- 18-19 Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n laivaseminaari 9.-11.2.2018
- 20-21 Perinteisistä perinteisimmät Pikkujoulut Inarissa
- 22-23 Sotajoentien / Palsintien kunnostustalkoot
- 24-27 In Memoriam: Keijo Hoffrén ja Jarmo Lappalainen
- 28-29 Lapin kullan lähteillä
- 30 Lisman kaivajille
- 31 Merkkipäivät

LKL:N HALLITUS

Puheenjohtaja:
Hannu Viranto
Eteläranta 42
96300 Rovaniemi
puh: 0400 182 964
hannu.viranto@gmail.com

Esko Orava
Mellantie 14
97220 Sinettä

Varapuheenjohtaja:
Maija Vehviläinen
Väinämöisentie 11
96300 Rovaniemi
puh: 040 778 9456
mrvehvilainen@gmail.com

Aki Karvonen
Karukorvenkuru
99885 Lemmenjoki
akijohannes@gmail.com

Sihteeri: Kai J Rantanen
Kittiläntie 1074, 99800 Ivalo
puh: 040 7746 773
mullin.mallin@gmail.com

Hannu Raja
Lapionevantie 54, 61250 Jalasto
puh: 050 365 6570
hannu.raja@netikka.fi

Ensio Kaustinen
Pertuntie 110, 69600 Kaustinen
puh: 040 595 0766
ensio.kaustinen@kase.fi

LKL:N PANKKITILIT

Jäsenmaksutili: FI45 2177 3800 0049 77
Muut maksut: FI95 1201 3000 1031 83

JÄSENASIAIT

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry
PL 86, 99871 Inari
puh. 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi
kotisivut: www.kullankaivajat.fi

Aika matka

Luin pojalle sängyssä iltasaduksi Aku Ankkaa. Nukahdin itse kesken tarinan, jossa Pelle Peloton oli saanut valmiiksi taas uuden version aikakoneesta. Aku ja veljenpojat joutuivat siinä jonkun näppihäiriön vuoksi dinosauruksia väistelemään keskelle mesotsooista jura-tai liitukautta.

Parin tunnin päästä poitsu tökki minut hereille ja sanoi, että eikö sinun pitäisi mennä sitä Prlosprläkkärlä tekemään ja lopettaa tuo kuorsaaminen, että hänkin saisi nukuttua. Jatkoin valveunta liiton läppärin äärellä ja mietin, että itse menisin Pellen aikakoneella tertiäärikauden Lapin kultamaille prospektoimaan.

Paleogeenikauden Tukeisiin ei varmaankaan olisi vielä saatu rekrytoitua lupakäsittelijöitä, eikä pelkällä jokamiehen oikeuteen perustavalla vähäisellä näytteenotto-oikeudella saisi löytämiään kultahippuja ottaa talteen – varsinkaan noin nyrkkiä suurempia. Siksi nappaisin Hong Kong -tarvaratalosta mukaani pari nippua oranssinvärisiä auraskeppejä UV-suojatulla heijastinnauhalla. Siellä sitten kuljeskelisin sapeliammastiikereitä ja luolakarhuja laistaen tertiäärikautisia superplacereita bongailmassa ja tökkäisin aina oranssinvärisen auraskepin jokitörmään, merkiksi isojen hippujen kohdalle.

Hakupaperit muutamaa

lupaavimman oloiseen paikkaan kävisin kuitenkin jättämässä valmiiksi lupakäsittelyjonoon kaivosviranomaisen Valtakadun toimistopöydälle Rovaniemelle. Ainakaan mikään taho ei voisi tehdä hakemuksista hallinto-oikeusvalitusta etuoikeusjärjestykseen tai alueen alkuperäiskansaoikeuksiin vedoten.

Sitten tuli mieleen, että ne Pelle Pelottoman keksinnöt alkaivat yleensä lopuksi reistaamaan, eikä varmaankaan äkkilähtöjä toiselle aikamatkalle tulisi. Olisiko joku muu matkakohde sittenkin järkevämpi kuin 66 miljoonan vuoden takainen Lemmenjoen kansallispuisto. Ne tertiääriaikaiset esiintymäthän kyllä löytyvät liiton seminaariristeilyllä aiheesta saatujen tiedon hyvien kultajyvien ja lapion avullakin.

Ehkä kannattaisi kuitenkin mennä Jerusalemiin pääsiäisviikoksi vuonna 33 jKr., prefekti **Pontius Pilatuksen** ollessa maaherrana ja ottaa mukaan liiton vanha Nokia 3110 -toimistokänykkä. Takaisin palattuani lähettäisin kännykkäkamerakuvat pääsiäisviikon tapahtumista Ilta-Sanomien – olitko paikalla, lähetä

uutisvihje tai kuva-nettilinkkiin. Golgatalta näpättyt kuvat vaikka yksinoikeudella Seitsemän päivää -lehteen.

Uutisvinkistä ja kännykkäkameran julkaistuista kuvista saaduilla rahoilla voisi sitten ostaa seuraavan kesän kaivuevää ja pumppupensat.

Alkeellisemmasta kameratekniikasta huolimatta kannattaisi ehdottomasti ottaa mukaan se vanha nokialainen, koska ihan varmasti Via Dolorosan varrella, nazarethilaisen puusepän horjah-taessa ristinsä alla ja ottaessa tukea seinästä, alkaisi älykkyyskännykkä huutamaan piip piip – akku vähissä. Kytke puhelin laturiin. Vaikka olisin kaukoviisaasti ottanutkin mukaan iPhone-yhteensopivan laturin, niin alapa siinä sitten etsiskelemään virtapistettä ajanlaskun alkupuolen Juudeassa.

En ole koskaan kokeillut, mutta veikkaan, että nokialaisenkin videotilaa kannattaisi käyttää kuitenkin ennakoiden ja harkiten. Saattaisi loppuelämän harmittaa, kun viimeiset YouTube-videot Jeesuksen ylösnousemuksesta jäisivät akun loppumisen vuoksi ottamatta.

Aamiaispöydässä ylä-astetta käyvä poika piti tätä järkevänä ja arveli, että olisin muutamallakin suttuisella videonpätkällä melko nopeasti maailman seuratuin tu-bettaja ja sen myötä olisi varaa hankkia uusi lapio ja pumppu kaivokselle. Ehkä jopa ehjät rapahousut teurastamollekin.

MULLIS'

Häirintä on rangaistava teko

Vuoden 2018 seinäkalenterit ovat lähteneet tilaajilleen. Vielä ehtii tilata. On kysytty, miksi taas kalenteri. Onhan julkaistu jo kaksi, nais- ja mieskalenteri. Mutta eihän niillä enää ole kalenterikäyttöä. Tallessa moni kyllä pitää. Mutta nyt onkin kyseessä yhdistetty kalenteri ja 150-vuotishistoriajulkaisu, siis niin nykymuodikas hybridi. Täynnä erinomaisia kuvia ja historiankuvausta. Jää kirjahyllyyn muiden kultahistoriakirjojen joukkoon.

Aiemmin on voitu kertoa hyviä uutisia, että lapiokaivuluvista ei enää valiteta ja, että hallinto-oikeudesta on kaikkiin valituksiin tullut hylkäävä päätös. Oli kuitenkin toiveajattelua, että valituspainajainen olisi ohi. Saamelaiskäräjät, Sakä on taas valittanut myös lapiokaivun jatkoluvista. Ja niin pyhäsi lupasivat, että loppuvat. Onkohan tullut valtiolta lisärahoitusta?

Uutena valitusmuotona on ryhmävalitus. Ivalojokeen laskevien Sota-, Uijem- ja Kyläjokien sekä niihin laskevien haarojen kullanhuhdontalupahakemuksiin Sakä on tehnyt ainakin yhden viiden lupapäätöksen yhteisvalituksen. Se käytännössä tarkoittaa, että enää ei yritetäkään yksilöidä kunkin alueen kaivun aiheuttamia väitettyjä haittoja, vaan liikutaan täysin yleisellä tasolla. LKL ja ko. kaivajat ovat

hankkineet juridista apua ja laatineet vastineen.

Lupien hakijoina ovat eri henkilöt, joilla on erilainen ja eripituinen kaivuhistoria, kaivumäärät ja -tavat ja pinta-alat vaihtelevat, ympäristöolosuhteet erilaisia. Tietysti toiminnan tosiasialliset vaikutuksetkin vaihtelevat lupa-alueittain. Ryhmävalituksessa lähdetään siitä, että jokaisella kaivualueella syntyy kaikkia ja samantyyppisiä haittoja. Ryhmävalitus loukkaa ja rajoittaa hakijoiden oikeusturvaa.

Kaivosviranomaisen on tehtävä kustakin lupahakemuksesta päätös, kunkin alueen erityispiirteet huomioon ottaen, eikä voi ottaa huomioon ”yleisiä syitä”. Mielenkiintoista on, ottaako hallinto-oikeus ryhmävalitusta ollenkaan käsittelyyn, koska valituksen tulee kohdistua yksilöiden aina tiettyyn päätökseen.

Sakän valituksia laatii juristi, jolloin aivan varmasti tietävät, että liikutaan hyvin heikoilla jäillä ja valituksen läpimenomahdollisuus on hyvin pieni. Hallinto-oikeus on hylännyt kaikki yksilöidytkin erillisvalitukset. Tästä huolimatta on ryhdytty ryhmävalitukseen. Selkeästi valtion varojen väärinkäyttöä, mikä normaalityössä johtaa rikosseuraukseen ja väärinkäytettyjen varojen palauttamiseen valtiolle. Pelkkää kiusaamista ja häirintää. Miksipä ei, kun on niin nautinnollista ja valtio maksaa.

Viime aikoina on eduskunnassakin paljon puhuttu eri ihmisryhmien toisiinsa kohdistamasta häirinnästä. Se on useassakin eri laissa kielletty. Vaaditaan rangaistusten koventamista. Käräjien valitusrumba on selkeästi kullankaivajiin kohdistuvaa, vuosikautia kestänyttä häirintää. Sen lopettamisesta ei näy merkkiäkään, päinvastoin otetaan uusia välineitä käyttöön. On syytä nostaa julkiseen keskusteluun myös kullankaivajiin kohdistuva häirintä. Siinä yhteydessä pitää selvittää myös vuodesta 2012 alkanut ja edelleen jatkuva Oikeusministeriön perusteettomien häirintävalitusten rahoitus. Järkeä ja oikeudenmukaisuutta pitää senkin noudattaa.

HANNU VIRANTO
puheenjohtaja

Lapinkultaa 150 vuotta

Tilaa nyt historiakalenteri!

Sukupolvesta toiseen he ovat tulleet Lapin erämaihin kantaen uskoa ja unelmia, uusiutuvaa luonnonvaraa repuissaan.

Lapin kullankaivun 150-vuotinen historia on mielenkiintoinen ja monivaiheinen tapahtumasarja, jonka loppua ei ole näkyvissä, vaikka sitä on monta kertaa odotettu.

Runsaasti kuvitettu kalenteri kertaa tarinoita unelmista, loppumattomasta uskosta parempaan huomiseen, onnen hetkistä, pettymyksistä, erikoisista ihmiskohtaloista ja aarteesta saateenkaaren alla.

Lapinkultaa 150 vuotta

Kalenteri 2018 • Lapin kullankaivun värikkäät vuosikymmenet

Lapin Kullankaivajain Liitto ry - jotta yksikään hippu ei hukkuisi

www.facebook.com: Lapinkultaa 150 vuotta - historiakalenteri vuodelle 2018

10 suurinta

Nimi	Paino	Vuosi
Aikku	385,34 g	1912
Tonniku	332 g	2007
Pikkumoni	251 g	1998
Ukkolohi	228 g	2017
Altti	167,3 g	2017
Kuusi	144 g	2007
Kulervo	142 g	2017

Lapinkultaa 150 vuotta – historiakalenteri vuodelle 2018

15 euroa
(+ lähetyskulut)

Kalenteri ja Kultaa Lapista
1868 - 2018 -rintamerkki
yhteishintaan
20 euroa (+ lähetyskulut)

Stationi

... ja kullankaivon historiaa...

Elinkautiset

... sitkeimmät vertaistensa joukossa...

maachento

joulukuu 2018

maachento	tiistai	keskiviikko	torstai	perjantai	lauanento	sunnuntai
3	4	5				
10	11	12			1	2

Tilaukset:

info@kullankaivajat.fi
puh. 0400 836 500
(mielellään tekstiviestinä)

Lapin Kullankaivajain Liitto ry
PL 86, 99871 INARI
www.kullankaivajat.fi

Sirkku Muhlin "Veneet tulevat" pärskyi juhlamerkkikilpailun voittoon

Prospäkkärissä 2/2017 julistettiin avoin suunnittelukilpailu Lapin kullankaivun 150-vuotisen historian kunniaksi. Suunnittelukilpailun toivottiin tuottavan ideoita, jotka voitaisiin toteuttaa riipuksena tai rintamerkinä. Syksyllä, kilpailuajan päättyessä ei ehdotuksia ollut tullut kuin kaksi kappaletta, joten liiton hallitus päätti jatkaa kilpailuaikaa marraskuun puoliväliin, jotta kaikki matti- ja maijamyöhäisetkin ehtisivät kypsyttää kullankeltaiset ideansa valmiiksi designiksi. Lopulta kilpailuun tuli yhdeksän ehdotusta.

Marraskuun kokouksessaan hallitus arvioi saapuneita ehdotuksia pitkään ja hartaasti, päätaiteellisesti kallellaan ja välillä silmiä arvovaltaisesti siristäen. Kommenttipuheenvuoroissa pyrittiin kontekstualisoimaan saadut ehdotukset Lapin kullankaivun historialliseen kulttuuris-yhteiskunnalliseen viitekehykseen. Erityisen tärkeinä nousivat esiin representoinnin ja visuaalis-käsitteellisen tulkitsemistavan nostamat haasteet valmiin juhlamerkin merkityksellistämisessä.

Assosiaatiot, joita kullankaivajien oma elämysmaailma teoksen välityksellä luo toiseen aikaan, mutta samaan paikkaan.

Kaikilla lähetetyillä ehdotuksilla oli omat vahvuutensa, mutta hallitus pyrki valintakriteereissään arvioimaan ehdotusten monikäyttöisyyttä eri yhteyksissä. Lopulta parhaaksi ehdotukseksi valittiin Sirkku Muhlin suunnittelema merkki "Veneet tulevat". Merkki viittaa aikaan 150 vuotta sitten, kun kullankaivajat veneineen tulivat Ivalojoen Kultalaan. Siitä alkoi Lapin kultaryntäys. Veneen keulat halkovat vettä ja pärskyvät lentävät sivuille tunturien hehkuessa ruskan väreissä.

Hallitus edellyttää päätöksensä perustaksi, että sen esittämät pienet, nimenomaan Lapin kullankaivun 150. juhluvuotta korostavat muutokset merkkiin tulevat suunnittelijan puolelta hyväksytyiksi.

Sirkku Muhli ehdotus palkitaan viidellä grammalla kultaa.

Hallitus kiittää kaikkia kilpailuun osallistuneita asiaan paneutumisesta pintamaita syvemmin.

*Lemmenjoen viiden suora elokuulta 2017:
Ukkoäijih 228 g, Suomi100 167 g,
sekahippu EiOo 90 g, Fossiili 60 g
ja Haistakaa paska koko
valtiovalta 48 g.*

Kaikkien aikojen hippukesä 2017

– kun isommushippuja tuli ovista ja ikkunoista

Kaivukausi lähti käyntiin hitaasti ja hyhmäisesti; kesäkuun alussa kultapurojen varsia koristivat vielä paksut luminietokset, eikä esimerkiksi Lemmenjoki ollut vielä luonut jäitään. Kullankaivu pääsi alkamaan 2–4 viikkoa normaalia myöhemmin. Lemmenjoen veneliikenne pääsi alkamaan vasta kesäkuun toisena viikonloppuna. Samaan aikaan Sotajoen ja Palsinojan kullankaivajat tuskailivat ensin lumista ja jäistä, sitten sohjoista ja upottavaa Pahaojan tietä ja kaivukelit jatkuivat haastavan arktisina koko kesän.

Paikallislehdessä puoliväkisellä uutisoitu **Mika Telilän** 22-grammainen hippulöytö Lemmenjoen Ruittuäytsiltä oli koko elokuun

alkuun saakka ainoa mainittavampi löytö. Sekin oli lähellä jäädä uutisoimatta, koska hippu löytyi viimeisen kasetin toiseksi viimeisestä rihlanvälistä. Alkukesästä rännitetty hippu oli ilmeisesti pomppinut jonkin puolikohmeisen savikikkareen mukana turhan pitkälle erottelulaitteistossa.

**Puskulta nousee
suurten hippujen jytinä**

**"Hetki, jolloin kokenutkin
kaivaja pehmenee"**

Mika pysyi 22-grammaisen Jtmo-hippunsa kanssa sökötermein saletissa koko kesä- ja heinäkuun. Mikan naapurista, Kultra Prospektor

Oy:n kaivauksilta oli kuitenkin nousemassa suurten isommushippujen jytinä, jota jatkui miltei kaivukauden loppuun saakka.

Elokuun ensimmäisenä päivänä löysivät koneella ammattimaisesti kaivavat veteraanikullankaivajat **Kari** ja **Sirkka Merenluoto** veistoksellisen kauniin, reilut 60 grammaa painavan Fossiili-kultahipun. Hippulöydön Alma Medialle julkistanut kultaseppä ja kullankaivaja **Janne Kannisto** ei aavistanut, kuinka oikeassa oli, arvellessaan hipun rakenteiden viittaavan siihen, että lähistöllä voi olla lisää suuria kultahippuja.

– Hipussa on myös paljon painaumia ja kvartsihippuja kiinni. Kvartsihiput kertovat omaa viestiään siitä emäkalliosta, mistä kultahippu on irronnut ja lähtenyt kulkeutumaan. Kun tuo juonne pystyttäisiin paikantamaan, voisi sen avulla löytää uusien hippujen jäljille. Kanniston arvion mukaan kultahipun kapeampi kohta voisi kertoa siitä, että hippu on aikoi-

naan irronnut toisesta kultahipusta.

– Onko se toinen hippu sitten isovelji vai pienempi, ja kuinka kauas ne ovat ajautuneet toisistaan? pohti Kannisto Alma Median artikkelissa.

Ja Kaarreojaa vastaa

”Kansallispuistosta löytynyt valtava kultahippu sai satavuotiasta Suomea kunnioittavan ni-

Lemmenjoen komiat Nuaret leijonat. Suomi100-hipun leijonaprofiili ja Ami Telilä Lemmenjoen Kaarreojalla. Kuva: Ilkka Ärrälä

Lemmenjoella alkoi elokuussa 2017 sadonkorjuukausi. Kuvassa Kaarreojan satoa Ami Telilän kaivospiiriltä. 5–20 gramman hiput näyttävät vaatimattomilta 167-grammisen Suomi100-hipun seurassa. Kuva: Ilkka Ärrälä

men”, uutisoi Lapin Kansa heti Merenluotojen hippu-uutisointia seuraavana päivänä. Martiniisonpalo-tunturin toisella puolella, Kaarreojalla kaivava **Ami Telilä** poimi 12.8.2017 rihloistaan 167,4 grammaa painavan kultahipun. Hippu oli löytyessään seitsemänneksi suurin Suomesta, ja kolmanneksi suurin Lemmenjoen kulta-alueilta, löydetty kultahippu. Samalla se oli suurin 2010-luvulla löydettyistä hipuista.

Samalta kaivu-alueelta Ami on aiemmin löytänyt 107 ja 88 grammaa painavat hiput.

Hippu näyttää tietystä kulmasta tarkasteltuna kruunupäiseltä leijonalta ja Ami antoi Suomen juhluvuoden kunniaksi sille nimen Suomi100, mikä huomioitiin hippu-uutisoinnissa ja kommenttipalstoilla. Löytö uutisoitiin liiton tiedottamana laajalti valtakunnan mediassa ja Amista tuli julkkis yhdessä päivässä, varsin kun hän meni haastattelussaan Tyrvään Sanomille vinkkaamaan, että lokakuussa olisi

jollekin neitokaiselle pyörän perässä paikka vapaana Eurooppaan suuntautuvalla moottoripyöräreissulla.

Heitto alkoi elämään ihan omaa spin-out elämäänsä mediassa, ja hippujuhliissa kateellisenä todettiin Amin saaneen MTV3-uutisista maan laajimman privaatin deittipalvelun. Myöhempiä hippulöytöjä koskeneessa tiedotteessa liiton tiedottaja koitti hiekoittaa Amin moottoripyöräretkisuunnitelmia ja uutisoi, että toistaiseksi ainoa ilmoittautunut on eräs noin 140-kiloinen miespuolinen kullankaivaja, leveäharteinen ja sänkitukkainen – häntä ei kuitenkaan kelpuuteta seuraksi. Ami itse korjasi yhteydenottoja tulleen useitakin – ja niistä melkein puolet naispuolisilta henkilöiltä.

Mäkärä – Lapin kullankaivun uusi black

Lemmenjoen kullankaivajien valmistautuessa Amin hippujuhliin kaivoi veteraanikaivaja **Sep-**

po Mauno 30 grammaa painavan kultahipun TeamDeadwoodin kaivupaikalta Sodankylän Mäkärestä elokuun 18. päivänä 2017. Löydön hän nimesi Siiliksi ja kirjautui sillä ensi kertaa suurten kultahippujen listalla löytöhetkellä sijalle 91.

Jo aiemmin, heinäkuun lopulla Sepe oli löytänyt paikalta 13-grammaisen Ressu-hipun. Mäkäran kulta-alue on muutenkin lupaava ja mielenkiintoinen, Lapin kullankaivun uusi musta, muotialan termein ilmaistuna.

Laurosen Markon kanssa Sepe tekee paikalla kyllä töitäkin argentiinalaiseen tangoon verrattavissa olevalla asenteella, hätyytellen lapiokaivajina jo ympäristöluvanvaraisen toiminnan raja-arvoja. Pesuun menee 40 kottikärryllistä päivässä – per mies ja joka ikinen päivä. Suunnilleen sama suhdeluku tosin on monilla muillakin kaivajilla: kottikärryllinen maata neljässäkymmenessä päivässä.

Megahippu YYA-sopimuksen tuloksena

Elokuun 22. kullankaivaja Mika Telilä löysi yhdessä kaivajakaverinsa **Pekka Postilan** kanssa 228 grammaa painavan isommushipun Lemmenjoen Puskuojan ja Ruittuojan vedenjakajalta. Hippu on koko 150-vuotisen kultahistorian viidenneksi suurin sekä samalla viides hippu, joka ylittää 200 gramman rajan. Megahippu sai nimekseen Ukkoäijih, Mika Telilän Ukko-pojan mukaan.

Mikan löytämä hippu julkistettiin vasta Suomi100-hippujuhliissa, eli se tuli suurena yllätyksenä koko kullankaivajaporukalle, myös velipoika Amille. Mikan hipun löytymiseen liittyy dramaattisia vaiheita. Kovat sateet ja tulvat vaikeuttivat kaivutyötä ja erityisesti Mikan naapuri, Kolmas Prospektor Oy oli ollut suurissa vaikeuksissa. Pumppurikon vuoksi Kolmas Prospektor Oy:n kaivupaikalta pääsi Lemmen-

*Ukkoäijih, 228 grammaa. Lapin 5. ja Lemmenjoen 3. suurin. Löytäjät Mika Telilä ja Pekka Postila.
Kuva: Ilkka Arrälä*

jokeen sameaa vettä ja työt jouduttiin asian korjaamiseksi keskeyttämään kymmenen päivän ajaksi.

Mika lainasi naapurilleen ylimääräistä pumppukalustoa, ja lisäksi päätettiin avata kaivurintama Mikan alueelta sekä ohjata osa tulvavedestä Mikan puhdistusjärjestelmään, jotta naapurin hätä helpottaisi.

– Tottakai tarkoituksena oli myös pyörittää tuotantoa ja yhdistää omat ja naapurin edut myös taloudellisesti, Mika kertoi hippujuhliensa. Ensisijaisesti avaus tehtiin kuitenkin vesijärjestelmän ehdoilla.

– Jos tarkoitus olisi ollut optimoida kullan tulo, avaus olisi tehty toisin, ja ehkäpä iso hippu olisi silloin jäänyt löytymättä.

Hippu ei siis löytynyt Mika Telilän oman kaivospiirin alueelta, vaan naapurin, Kolmas

Prospektor Oy:n kaivospiiriltä noin parinkymmenen metrin päästä kaivospiirin rajalta.

Vanhatestamentilliset vitsaukset kaivajien riesoina

Kari Merenluoto Kolmas Prospektor Oy:sta kertoo, että Lapin Kullankaivajain Liiton legendaarinen puheenjohtaja **Heikki ”Kultasilmä” Kokko** puhui julkisesti siitä, että Puskuoja on Lemmenjoen kultamaista kaikkein huonoin. Karin mielestä Pusku on varmaan ollutkin huono lapiokaivajan näkökulmasta, mutta kultaa sielläkin on – Kokko-Heikkikin saattoi olla joskus väärässä.

Puskun kaivun tekee vaikeaksi maapeitteen paksuus ja ongelmia lisää sen tulvaherkkyys. Oja kerää veden laajalta alueelta ja sateet nostavat veden pintaa hetkessä. Myös pohjaveden-

Valokuvaaja Linssi (Ilkka Ärrälä) ottamassa pressikuvia Kulta Prospektor Oy:n isommusten kaivajista. Takarivi vasemmalta Ukko Telilä, Pekka Postila ja Heikki Nikkinen. Eturivi vasemmalta Mika Telilä, Sirkka ja Kari Merenluoto. Ilkka Ärrälä, parempi profiili kuvaan päin. Kuva: Kai J Rantanen

Oikealla: Ukkoäijih ja muut Puskun–Ruittun isommukset Sirkkan kädessä. Kuva: Ilkka Ärrälä

Kulta on tunnetusti laumaeläin. Suomi100 (ylh.) ja Ukkoäijih (alh.) seuralaisineen. Kuva: Kai J Rantanen

Puskun–Ruittun isommukset kaivajakollegoiden kojeteltavina hippujuhliissa Ylä-Miessillä.

pinta nousee nopeasti ja edellisenä päivänä vielä kuivat kaivumontut tulvivat hetkessä. Samentunutta vettä puhdistetaan pumppaamalla sitä pintaimeytyskentälle ja laskeuttamalla vettä kaikkiaan kymmenessä kiertovesialtaassa.

Ukkoäijih-hipun löytöhetkellä Karilla itsellään oli oman kaivupaikan tuotanto seisahduksissa. Vesiä pumpattiin pintaimeytykseen noin 7000 litraa minuutissa ja pumppausta jatkettiin yötäpäivää. Karin mukaan kullankaivaja saa riesakseen kaikki vanhan testamentin vit-saukset, heinäsirkoja lukuun ottamatta. Heillä sateet ja vesiongelmat laittoi sekä miehet että koneet koviille ja elämä näytti välillä ankealta. Taustalla painoi vielä vesiasioden aiheuttama mahdollinen keskeytysuhka ja kaivun päättyminen vuonna 2020.

Ja sitten kun sitä vähiten odottaa, putkah-taakin maasta iso hippu. Vaikka vuodesta 1992 alueella kaivanut Kari Merenluoto tuntee kul-

tamaansa hyvin, maa yllätti silti kokeneen kul-tamiehen.

– Kyllähän näitä mielellään kaivaisi esiin useamminkin, mutta vanhan totuuden mukaisesti se on pikemminkin hippu joka etsii löytä-jänsä, eikä toisin päin, jatkaa Merenluoto.

Isommushippujen ilotulistusta

– **Isä-Riston** kanssa tehtiin ensimmäinen aukaisu ja löydettiin 48-grammainen hippu, jolle annettiin nimeksi Haistakaa paska koko val-tiovalta. Kun sitten isäukko lähti siitä Miessin Hepo-Ojalle tasoittelemaan viimeisiä kaivualueita, Postilan Pekka tuli minulle kaveriksi. Seuraavalla aukaisulla tuli 93-grammainen ruma sekahippu. Pekalta tuli sille nimeksi EiOo. Jatkettiin hommaa, ja sitten nasahti tämä 228-grammainen, muistelee Mika huikeaa hippui-lotulistusta.

– 45 vuotta olen kaivanut, eikä vielä ikinä ole kolmessa pesussa peräkkäin tapahtunut tällaista. Näin harvinaista herkkua en ole koskaan päässyt kaivamaan, Telilä hehkuttaa.

Hän on varma, etteivät löydöt lopu tähän. Ukkoäijih löytyi pressusta kyhätyn vajan alta, ja nyt vaja aiotaan tyhjentää niin, että koko alue saadaan auki. Telilä uskoo, että löytyneet hiput ovat osa isompaa palapeliä ja että emäkallio on lähellä.

Kaivukauden lopulla Kulta Prospektorin kaivospiirin isommushippujen täyskäsi sai viimeisen korttinsa, kun syyskuun 9. päivänä Telilä ja Postila löysivät vielä 73,8 grammaa painavan hipun, jolle annettiin nimeksi Haudatkaa sydämenne Lemmenjoelle.

Löytöjen taustalla vankka ammattitaito

Ami ja Mika Telilä ovat kaivaneet Lemmenjoella kultaa lapsesta saakka 1970-luvulta lähtien. Ensin lapiolla ja sitten vanhempien apuna koneella ja myöhemmin omilla kaivospiireillään. Kulta Prospektor Oy on taustaltaan inarilainen ja inarinsaamelainen yritys. Kaivutyötä vetävän Kari Merenluodon sukujuuret vievät Petsamoon. Sirkan suku on lähtöisin inarilaisista **Mattus-** ja **Paadar-**suvuista. Sieltä löytyy kertomus **Posti-Hannu Mattuksesta**, Sirkan isoisästä, joka teki kulturalöydön Lemmenjoelta 1919, mutta kuoli seuraavana talvena pitäjässä riehuneeseen espanjantautiin ehtimättä paikkaa tarkastaa.

Yhteistä Merenluodon ja Telilän perheille on se, että molemmat ovat saaneet oppinsa Lemmenjoen vanhoilta veteraanikullankaivajilta. Kummassakin perheessä on kullankaivajia kolmessa sukupolvessa ja kullankaivua on harjoitettu pian 50 vuotta. Kaivoslaki on nyt kuitenkin tuhoamassa ammattikaivajien itse rakentaman elinkeinon ja uran.

Liitto ja Lemmenjoen ammattikaivajat olivat hippu-uutisointia koskevissa tiedotteissaan huolissaan Lapin kullankaivuun tulevaisuudesta. Kaivoslaki lakkauttaa huuhdontakultakaivospiirit siirtymäajan päätteeksi vuonna 2020

ja käytännössä se tarkoittaa ammattimaisen kullankaivuun loppua Lemmenjoella. Kaivajien ammattitaito ja nimenomaan kullankaivua varten vuosikymmenien aikana kehitetty kaivukalusto muuttuvat kansantalouden kannalta tarpeettomiksi.

Euroopassa ammattimainen kullanhuhdonta on mahdollista vain Suomen Lapissa, muissa maissa kultaa voi etsiä ainoastaan harrastusmielessä vaskoolilla. Suomessakin kaivoslakia on sorvattu samaan suuntaan. Samaan aikaan mielenkiinto Lapissa kaivettua kultaa kohtaan on kovassa nousussa, koska se on puhtautensa lisäksi myös vapaa kaivajien huonosta kohtelusta ja muista epäeettisistä tuotantomodeista. Täysin selvää on, että lapiokaivulla ei pystytä vastaamaan kasvavaan kysyntään kotimarkkinoilla ja Keski-Euroopassa.

Que Sera, Sera

Tyypillisesti Lemmenjoen kultahippujen verrannollinen litteys kuvastaa alkuperäisen primäärijuonen leveyttä. Sellaisia lätysköjähän ne massiivisuudestaan huolimatta ovat; Pikku-mammutti, Tähtihippu ja Tapio muiden muassa.

Kesän 2017 isommuslöydöt ovat jyrkeviä ja poikkeuksellisen paksuja, varsinkin Ukkoäijih muistuttaa profiililtaan Laanilan alueen, liki 400-grammaisia Evert- ja Aleksi-jättihippuja. Lisäksi huomiota kiinnittää erilaisten kvartsien ja kidejalkien suuri osuus löydettyjen hippujen rakenteissa.

Ollaanko nyt tosiaan emäkallion nurkassa kiinni, Lapin kultahippujen makroskopiaan perehtynyt geologi **Antti Peronius?** Varsinkin, kun tehdyt löydöt sijaitsevat molemmin puolin Martiniiskonpalo-tunturin helmoja.

– Juuri näitä asioitahan käsiteltiin viime talven seminaariristeilyllä. Lemmenjoen kulta-alueen lävistää kaksi erillistä luode-koillinen -suuntaista lähtöpaikkaa, näitä primäärijuonia, joihin kulta on hydrotermisistä liuoksista saostunut. Eli yhtä hyvin näillä löydöillä voi olla kaksikin eri lähdettä.

Esimerkiksi Morgamojalta ja Jäkälä-äytsistä

löytyy epämääräisiä, rumia hippuja ja latvapuo-
lelta näitä veistoksellisen kauniita hippuja. Jä-
kälä-äytsin alajuoksun tienoilla on toinen juo-
ni tai juoniparvi, joka on rikastanut myös
Morgamojan keskijuoksun esiintymiä.

Voisiko näitä primäärijuonen jäänteitä siten
alueelta löytyä?

– Kyllä siellä syvemmällä kallioperässä ai-
van hyvin voi olla jäljellä niitä säilyneitä pri-
määrijuonen osia. Ehkä mielenkiintoisempaa
kuitenkin on, että näissä esiintymissä voisi olla
kyseessä sen alkuperäisen tertiäärikautisen al-
luviaaliesiintymän, superplacerin, häiriintymät-
tömänä säilynyt osa.

Kullan kulkeutumismatkahan on hyvin
lyhyt, ehkä joitakin satoja metrejä mutta kor-
keintaan muutamia kilometrejä. Tämä alkupe-

räisen juonen kultapitoisempi osa ei kulkeudu
rapautumisen yhteydessä kovinkaan kauas,
vaikka muut ainekset siitä eri prosesseissa huuhtoutuisivatkin pois, vaan rikastuu siihen välit-
tömään läheisyyteen.

– Kyseessä on joka tapauksessa mahdotto-
man vanha rakenne, vaikka mahdollisuutta sen
tarkan iän määrittämiseen ei olekaan. Tämän
syvällä olevan tumman, karkearakenteisen
esiintymän päällä on useita eri-ikäisiä moree-
neja, mutta näiden kerrostumien alta ei mo-
reeneja enää ole löytynyt.

Kun aivan tyhmä ollessain, kysyin mä An-
tilta silloin: Mitä seuraava kaivukausi tuo tul-
lessaan, mitä kaivajat löytävät vaskooleistaan.
Valtaako merten, rikkautta maan? Antti lauloi
vain: Kenpä tietäisi sen, ken arvaisi huomisen.

MULLIS'

Muista kaivuraporttisi kaivosviranomaiselle

 Ylitarkastaja **Pasi Molkoselkä** Tukesis-
ta soitti ja pyysi muistuttamaan kullan-
kaivajia kaivosviranomaiselle toimittamatta jää-
neistä kullanhuuhtontaa koskevista vuosirapor-
teista.

Kullanhuuhtontaluvalla kullankaivajalla
on oikeus ottaa talteen ja hyödyntää maaperäs-
sä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä hyödyn-
tää huuhtonnan sivutuotteena irtomaasta löy-
tyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

Kaivoslain mukaisesti kullanhuuhtojen vel-
vollisuuksiin puolestaan kuuluu vuosittain toi-
mittaa kaivosviranomaiselle selvitys talteen ote-
tun kullan ja käsitellyn irtomaan määrästä sekä
rakentamisesta kullanhuuhtonta-alueella ja
muusta alueen käytöstä. Selvitys on toimitetta-
va kaivosviranomaiselle kultakin vuodelta seu-

raavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Ylitarkastaja Molkoselkä kertoi, että näitä
vuosiraportteja puuttuu jopa hakijoilta, jotka
ovat jättäneet kullanhuuhtontaluvan jatkoha-
kemuksia kaivosviranomaisen valmisteltavaksi.

Vuosiraporttien puuttuessa ei lupaharkin-
nassa voida kaivoslain säädösten mukaisesti tar-
kastella kullanhuuhtontaluvan voimassaolon
jatkamisen edellytyksenä olevia tilastoja siitä,
että kullanhuuhtonta on ollut tehokasta ja jär-
jestelmällistä, eikä kullanhuuhtoja toisaalta ole
noudattanut kaivoslaissa säädettyjä velvollisuuksiaan jättäessään vuosiraportit kaivosviranomai-
selle toimittamatta.

Hoidetaanpa ne puuttuvat raportit itse ku-
kainenkin pikaisesti kuntoon, ettei lupaharkinta
ainakaan tämän vuoksi jää puolitiehen.

LKL:n jäsenmaksu 25 euroa vuodelle 2018

Maksa nyt omatoimisesti

Yhdistyksen jäsenmaksuksi vuodelle 2018 vahvistettiin vuosikokouksessa 25.3.2017 hallituksen esityksen mukaisesti 25 euroa, ja liittymismaksu pidettiin entisellään 10 eurossa. Kullalla maksettessa jäsenmaksun määräksi vahvistettiin 1,0 grammaa Lapin kultaa. Alle 18-vuotiaan nuorisojäsenen jäsenmaksu on 12,50 €. Nuorisojäseniltä ei peritä erillistä liittymisjäsenmaksua.

Jäsenmaksun 2018 voi nyt maksaa omatoimisesti alla olevien ohjeiden mukaisesti.

- Tarkista jäsenmaksutilanteesi Prospäkkärin osoiteprintistä:
- Maksetut vuodet on merkitty takakannen osoiteprinttiin kahden vuoden seurantajaksolta. Saapuneet maksut on merkitty viimeisimmän maksamatta olleen jäsenmaksun mukaisesti. Merkintä **v. -16 /-17 maksettu** tarkoittaa, että sinulla on kaikki jäsenmaksusi vuoteen 2017 saakka maksettuina. Merkintä **v. -15 /-16 maksettu** puolestaan sitä, että sinulla on jäänyt vuosi 2017 tai jokin sitä aiempi maksamatta, ja **v. -14 /-15 maksettu** kahta rästiin jäänyttä maksua, ja yhdistyksen sääntöjen mukaan sitä, että jäsen katsotaan yhdistyksestä eronneeksi.
- Maksa 25 euroa jokaiselta puuttuvalta vuodelta LKL:n jäsenmaksutilille Nordea FI45

2177 3800 0049 77. Kansainvälisessä pankkiliikenteessä tilin SWIFT-osoite on NDEA-FIHH.

- Muista käyttää viitenumeronä jäsennumeroasi, joka on nimesi yläpuolelle merkitty numerosarja jäsenlehden takakannessa. Löydät saman jäsennumerosi myös jäsenkortistasi. Viitteellisen maksun yhteydessä kirjoitetut viestit eivät välity maksun saajalle.

- Eräpäiväksi voi laittaa 14.1.2018.

- Jäsenmaksuseuranta on päivitetty tilanteen 14.12.2017 mukaisesti.

Jäsenmaksun yhteydessä voit maksaa vapaaehtoisen kolehtimaksun. Vuonna 2017 kolehtia eri kohteisiin maksettiin yhteensä 4038,67 euroa. Kohdentamattomana yleistukenä liitolle osoitettiin 1020,67 euroa. Liiton jäsenetvaltausten kehittämistä tuettiin 987 eurolla. Edunvalvontaan ja lakiapuun tukea saatiin 801 euroa. Lisäksi kolehtia tuli Palsinajan tien perusparannukseen 1230 euroa. Kulmainen kiitos kaikille tukea antaneille!

Katse huikeaan menneisyyteen

Parina viime vuotena liitto on varsin voimaperäisesti panostanut Palsin- / Sotajoen tien ajettavuuden parantamiseen. Tie onkin tullut silan uusimisen ja viimekesäisten perusparannustalkoiden johdosta suorastaan sietämättömän hyvään kuntoon. Hip-hip-hurraahuuto teille kaikille, jotka olette sen omalta osaltanne ko-

lehtimaksuilla mahdollistaneet ja erityiskiitos vielä hallituksen puolelta asiaa junailleille **Ensisio Kaustiselle** ja **Maija Vehviläiselle** sekä kesäajan toiminnanjohtaja **Hannu Rajalle**. Metsähallituksen **Heikki Remekselle** ja **Tapani Pennaselle** kiitos ja syvä kummarrus saumatomasta yhteistoiminnasta asiassa.

Tukiruplia Palsintien parannukseen on jo maksettujen kulujenkin jälkeen kaikkien eritempausten tuloksena kertynyt sen verran, että tienhoidon ylläpitokustannukset on nyt turvattu useiksi vuosiksi eteenpäin.

Liiton hallitus päättikin esittää jäsenmaksun 2018 yhteydessä maksettaville vapaaehtoisille maksuille osin uusia kohteita:

- 5 € Lapinkullan 150-juhlavuoden tapahtumajärjestelyiden tukemiseen
- 7 € liiton jäsenetuvaltausten kehittämiseen
- 9 € edunvalvontaan ja lakiapuun

- Näistä poikkeavat epämääräiset summat katsotaan liiton toiminnan yleistueksi.

Vuoden 2018 ensimmäisinä päivinä jäsenmaksunsa voisivat hoitaa heti **kaikki aktiiviset ja valveutuneet jäsenemme**, jotka saavat tästä artikkelista kimmokkeen. Omatoimisesta makseurannasta ja jäsenmaksujen hoitamisesta koituu liitolle merkittäviä kustannussäästöjä, joten kannustamme kaikkia olemaan hyvämuistisia ja viitseliäitä. Omatoimisesta jäsenmaksusta räkytetään pitkin kevättä, ja toukuussa postitetaan sitten paperinen jäsenmaksulappu kaikkein kovakorvaisimmille.

Jäsenkortti postitetaan kaikille jäsenille loppukevään jäsenlehden mukana ennen kaivukauden alkua.

KAI J. RANTANEN
RAHASTONHOITAJA

Olisitko niin kultainen, että heti maksaisit jäsenmaksusi omatoimisesti ja hymyssä suin... Kuva: Pirjo Muotkajärvi

Lapin Kullankaivajain Liitto ry:n laivaseminaari 2018

Viking Line M/S Mariellalla Katajanokan terminaalista
Helsinki–Tukholma–Helsinki

Kultaristeily

9.–11.2.2018

(alkaen pe 14.00 / 16.00. ja päättyen su 10.00)

Perjantaina muistellaan ja lauantaina suunnitellaan; ihmetellään kullan arvoa ja nyky maailman koukeroita, iloitaan vastapuolen tunaroinneista ja nauretaan lempeästi omille mokille – ehkä myös jotakin uutta koitetaan vähän oppia. Mielenkiintoisia puheenvuoroja ja teräviä välikommentteja on tiedossa.

Perjantain teema: Katsotaan taaksepäin 150 vuotta

Paljon on tapahtunut sen jälkeen kun Lihrin retkikunta ensimmäiset hiput Ivalojoen penkasta kaivoi. Monta kertaa on oikein porukalla uusille kultamaille rynnähty. Paljon on ollut voiton hetkiä, mutta myös katkeria pettymyksiä.

Juhlavuosi ei ole Kullankaivajain Liiton juhla, vaan kaikkien niiden juhla, jotka ovat kultaa olleet löytämässä tai tässä mukana vuosikymmenien aikana häärineet.

Iltapäivän aikana seminaariväen ihmeteltävänä on Antti Aarnio-Wihurin kultahippukokoelma

Perjantai 27.1.2017: klo 14.00–

(osittain maissa ja osittain merellä)

13.30 alkaen Päiväseminaariin osallistuvat – ilmoittautuminen **Katajanokan terminaalin** ravintolaan ryhmänohtaja Heli Rapakolle

14.00 laivalle sisään – 14.10 seminaari alkaa kokoustilassa kannella 8

Puheenjohtaja Hannu Viranto LKL ry, TEM, Geologian tutkimuskeskus, Lapin ELY, Metsähallitus, Inarin kunta / Sodankylän kunta, Lapin AMK, Tukes, Kaivosteollisuus ry

15.50 tauko

16.00 loputkin kullankaivajat päästetään laivaan

16.10–17.10 seminaari jatkuu

Seppo J. Partanen – historia1

Pääpuhuja – vahvistamatta.

Konrad Planting, Kittilän ex-kruununvouti vuodelta 1869

17.10 tauko – päiväkävijät poistuvat laivasta

17.40–19.45

Hannu Viranto, puheenjohtaja, LKL ry
Johan Lühr, Rahapajan apulaisjohtaja v:lta 1868
Mikko Kärnä, kansanedustaja
Terho Liikamaa, ryhmäpäällikkö, Tukes
GTK – yhteisestä taipaleesta kullankaivajien kanssa

Kauden 2017 suurin hippu – löytymisen dramaattiset vaiheet
LKL:n valokuvakilpailu
Vuoden kullankaivajateko

19.45 – päivällisohjeistus – päivän päätös

20.30 Buffet-illallinen virkistysruokajuomineen kannella 7

Lauantai 28.1.2017

(suluissa Suomen aika)

07.00–9.45 (08.00–10.45) Aamiainen

10.00 (11.00) Saavumme Tukholmaan

11.00–14.30 (12.00–15.30) Lauantain päiväohjelma laivalla; FunClub (kansi 7); Online-muotoiset kullanhuhdonnan Tukholman mestaruuskilpailut laivan yökerhossa sekä edellisen päivän rasituksista toipumista

Lauantain teema:

Katsotaan eteenpäin 150 vuotta

Onko kullankaivulle sijaa vielä 150 vuoden päästä? Miten kullan arvo ja arvostus kehittyy. Mitä on tulevaisuuden kullankaivu ammattina, elämäntapana ja harrastuksena. Emme varmaan pysty tekemään kvanttihippyä tai kiky-loikkaa, mutta jos nyt edes jonkinlaisella haparoivalla askeleella yritettäisiin eteenpäin. Eli lapa jäähän, pää ylös ja kohti vastustajan (Tapparän) maalia...

15.00 (16.00) seminaari alkaa

Marko Touru, Tankavaaran kultakylän isäntä. Kullankaivun ja matkailun yhdistäminen ver. 2.0. Positiiviset mielikuvat ja julkisuus. Kullankaivajien porttiteoria – Tankavaara, portti kultamaille ja kullankaivajaksi.

Juha Janger, kultaseppämestari, Taiga-koru – Uusi aika, uudet tuotteet, uudet asiakkaat, uudenlainen ajattelu. Pitäisiköhän meidän pystyä myymään kultahippuja myös vihreille ja friikeille.

16.50 (17.50) Tauko

17.10 (18.10)

Krister Söderholm, evp-kaivosjohtaja. Kansainvälinen kullankaivun buumi ja muunmaalaisten rohkeat touhut maailmalla. Miksi juuri ruotsalaiset ovat niin reippaita ja aloitteellisia mm. Afrikassa. Miksi emme me??

Timo Lindborg, Sotkamo Silver Oyj – Kullan arvosta ja arvostuksesta – Miksi kulta on niin arvokasta, miksi ja miten sen arvo on kehittynyt. Pomppaako kullan arvo, kun kaikki painavat setelirahaa ja pelaavat kryptovaluutoilla, niin ja milloin ja mihin suuntaan se arvo pomppaa?

18.45 (19.45) LOPPU

19.30 (20.30) Buffet-illallinen vakioruokajuomineen (kansi 7)

Sunnuntai 11.2.2018

8.00–10.00 Aamiainen

10.10 Saavumme Helsinkiin

Tervetuloa mukaan.

Seminaarin puheenjohtaja Antti Peronius

Ilmoittautumiset: Heli Rapakko
heli.rapakko@gmail.com tai 040 5935337.

Kysy mahdollisia peruutuspaikkoja. Ilmoittautumisesi yhteydessä kerro nimesi, syntymäaikasi, mahdoll. LKL:n jäsennumero, hyttiluokka, sekä kansalaisuus. Perjantai-iltapäiväseminaariin tulee myös ilmoittautua.

Hinnat / henkilö
jäsen / ei-jäsen

125 / 135	A 4n hengen hytissä
133 / 143	A 3n hengen hytissä
150 / 160	A 2n hengen hytissä
200 / 210	A 1n hengen hytissä

Hinta sisältää risteilyn valitussa hyttiluokassa sekä seminaariohjelman mukaiset tarjoilut (2 x Viking Buffet-illallinen vakioruokajuomineen, 2 x meriaamiainen, kokouskahvit ja hedelmiä).

Perjantai-iltapäiväseminaari risteilyyn osallistuvale 5 e/henkilö. Muut LKL:n, SJHY:n, Geologisen seuran jäsenet: 10 e/henkilö. Ulkopuoliset: 20 e/henkilö.

Maksut LKL:n tilille FI95 1201 3000 1135 62. Maksuun tarvittavan viitenumeron saatte ilmoittautumisen yhteydessä Heliltä.

OHJELMAA TÄYDENNETÄÄN !!!

Perinteisistä perinteisimmät Pikkujoulut Inarissa

Reilut 40 hyvää ja sitäkin vielä loistavampaa kullankaivajaa kokoontui 2.12.2017 liiton Pikkujouluihin Inarin Kultahoviin. Pikkujoulujen alkajaisiksi nostettiin malja itsellemme, menneille ja tuleville kullankaivajille ja Lapin kullankaivulle. 80-vuotisjuhlaansa viettävän Hotelli Kultahovin edeskäypä **Heikki Nikula** esitteli joulupöydän tarjoilut ja kertoi Kultahovin väen olevan tyytyväisiä saadessaan kullankaivajat viettämään perinteisiä pikkujoulujaan kotikulmille Inarin Kultahoviin.

Ja sieltähän kaikki tosiaan alkoikin vuonna 1967, 60 vuotta sitten. Lapin Kullankaivajain Liitto oli edellisvuonna herännyt Ruusun unestaan järjestämään kullankaivua esittelevän osaston Inarin–Utsjoen maatalousnäytelyyn Ivaloon ja tehnyt ensimmäiset pöytäkirjapäätökset sitten vuoden 1953. Liiton nimissä haettiin hirvenkaatolupa ja **Yrjö Korhosen** kaatamasta hirvestä vuoltu käristys nautittiin liiton pikkujouluissa Inarin Majalassa, jolla nimellä Kultahovi vielä tuolloin kulki.

Kylmän veden vaskauskisa

Pikkujoulujen ohjelmanumerona järjestettiin Team Deadwoodin läpivietämät Kylmän veden vaskauskisat kahdella vaskoolilla. Huikeat palkinnot urheimmille vaskaajille lahjoitti liitto. Haastetta rapeassa pakkaskelissä, kaamoksen kurjuudessa järjestetyissä vaskauskisoissa riittikin siinä määrin, että aivan kaikki pikkujouluvieraat eivät tohtineet siihen osallistumalla terveyttään vaarantaa.

Edellisyönä idästä Inarinjärven yli kirkonkylän liepeille luihuillut susilauma näykki suupaloja vaskaajien takareisistä ja niitä piti potkiskella kauemmas samalla, kun yritti Juutuanjoen törmällä märkä T-paita päällä säkkipime-

ässä, yhdellä jalalla kyykkien, olla hukkaamatta yhtään hippua. Suurimpana haasteena oli kuitenkin saada WGA-standardin mukaiset hiput jääpalojen seasta putkitettua ja korkitettua putki kivikovaksi jäätyneellä korkilla.

Kun kaksi ensimmäistä vaskaajaa oli luis-kahtanut jään kuorruttamilta rantakiviltä sulana ärjyvään ja höyryävään Juutaoen Alakoskeen, korjattiin heidän lautasensa pois joulupöydästä, poistettiin nimet jäsenrekisteristä ja siirryttiin jatkamaan vaskauskilpailua otsalamp-

Anurag Lehtonen tuli Turuust' saakka saadakseen vaskata kylmissä vesissä. Kuva: Anne-Marie Kalla

pujen valossa Hotelli Kultahovin ulkoterasille. Näin muistelin kisan suurin piirtein menneen.

Susien repimä finalistinelikko

Off-line parikilpailuna järjestetyn vaskauskilpailun huikeassa loppukilpailussa **Hannele Ruohoniemi** pesi menen tullen miehensä **Kassun**. Hannele palkittiin kultaseppä **Aarne Alhosen** valmistamalla hippuriipuksella ja Kassu sai LKL:n ensiapupakkauksen henkisten haavojensa paikkaukseen.

Kolmanneksi vaskannut **Marko Touru** sai liiton talkooväen käyttöön painatetun Puhdasta kultaa pitkähihaisen T-paidan ja neljänneksi jätetty **Seppo Mauno** klassikkoteoksen Mor-

Tuomaristo hipunlaskussa: vas. Posetiivari-Kimmo ja Maire Bruun. Ajanottajana Seppo Mauno. Kuva: Anne-Marie Kalla

gamin pyrkyrit tietoisuuden syventämiseksi liiton historiasta.

Ensimmäisissä vaskauskisoissaan kaikki viisi hippua kummallakin vaskoolilla löytänyt **Nils-Emil** sai lastensarjan parhaana – ja ainoana – ruskean kirjekuoren.

Sepe-tonttu ja Inte-tonttu Kylmän veden karsintaerissä. Sepellä perinnevaskooli ja Nils-Emilillä miniformula. Kuvat: Anne-Marie Kalla

Kesän 2017 kuulumiset Ivalojoeki-alueelta

Sotajoentien / Palsintien kunnostustalkoot

Liitto hankki yhteistyössä Palsin kultakeisareitten kanssa lanan tien kunnostusta varten, ja nyt oli tarkoitus suunnitella, miten tienkunnostusta saataisiin toteutettua lähialueen kaivajien kanssa porukalla. Tienkunnostuksen suunnittelupalaveri pidettiin Kutturantien kioskilla 1.7.2017 ja paikalle oli saapunut mukavasti porukkaa.

Tie on ollut jo useamman vuoden ajan todella kuoppainen ja huonokuntoinen, joten jotain oli tehtävä. Ensimmäisenä haasteena meillä tietysti oli se, mistä löydetään traktori, jolla lanaa voidaan vetää ja milloin homma päästäisiin aloittamaan. Kokouksessa **Jukka Salonen** kertoi, että hänellä on Ivalossa traktori, jota hän voi lainata tarkoitukseemme, kunhan saadaan se haettua Ivalosta.

Lanassa ei ollut varsinaisia teriä, tai ne mitä siinä paikallaan oli, eivät kyllä toimineet meidän tarkoituksessamme. Lanan teriin leikattiin

ensin harkkoja, mutta eihän se oikein auttanut, kuten todettiin heti koeajon jälkeen. Lanaan asennettiin uudet terät, ja nyt lähti homma käyntiin aivan eri malliin.

Kaikkeen kunnostukseen menee väkisin myös rahaa ja sitäkin meidän täytyi saada kerättyä. Kokouksessa tuli loistava esitys, että kerätään kaikilta alueen kaivajilta ja tien käyttäjiltä kolehtia 30 euroa / kullanhuuhtontalualue tai kaivospiiriosakas sekä liiton valtauksella kaivajilta viisi euroa. Ehdotusta kannatettiin ja niin saatiin rahankeräys käyntiin. Kioskille laitettiin myös keräyslipas vapaaehtoisia maksuja varten sekä jaettiin tilisiirtolomakkeita, joilla voi liiton tilille maksaa osallistumisen keräykseen. Samalla suunnittelupalaverissa sovittiin kunnostustalkoopäiväksi seuraava lauantai.

Traktori haettiin Ivalosta Mastomäen Arin autolla ja lanaan tarvittavat terät tuotiin Rovaniemeltä. Terät asenneltiin paikalleen talkoo-

Lana modattiin Palsintien profiiliin sopivaksi talkoita edeltävänä iltana. ➤

päivää edeltävänä iltana ja niinpä oltiin heti aamulla valmiita lähtemään kunnostustalkoisiin. Lana lähti liikkeelle aamulla Palsinperältä, sieltä talkoisiin osallistuva porukka pääsi heti hommiin, keräälemään kiviä lanan perästä. Osa porukkaa kerääntyi kioskille ja lanan saavutua sinne jaettiin porukka ryhmiin ja jokainen huolehti tietyn pätkän kivenkeräyshommista.

Porukkaa oli paikalla kaikkiaan kolmisenkymmentä ja hyvää jälkeä saatiinkin aikaiseksi. Kioskilla tarjottiin tietysti pullakahvit talloporukalle. Myöhemmin lanaan vielä asen-

nettiin perään kivisieppari. Traktoria ja lanaa kesän aikana käytteli ansiokkaasti **Monosen Terho** lanaten tietä varmaan kymmenkunta kertaa kesän aikana, ainakin pahimpia paikkoja. Muutama tierumpu oli myös huonossa kunnossa ja Metsähallitukselta saatiin niiden kunnostamista varten kolme uutta rumpua. Palsin Kultakeisarit lupailivat alustavasti osallistua niiden asentamiskustannuksiin, mutta sehän on sitten tulevan kesän juttuja.

Varoja saatiin kerättyä yhteensä 746,35 euroa, ja kun liitto ja Palsin Kultakeisarit olivat jo etukäteen maksaneet itse lanan, tuli tuo koko summa suoraan tien perusparannukseen käytettäväksi. Kaikkien konekulojen ja talkookahvitusten jälkeen keräyssummasta jäi vielä reilut 250 euroa pesämunaksi ensi kesän kunnossapitoa ja perusparannusta varten, ja eiköhän liitonkin kassaan ole jotakin kertynyt tähän tarkoitukseen osoitettuna.

Ensi kesän talkoista kuuluaan varmaankin enemmän kevään aikana.

MAIJA VEHVILÄINEN, Sotajoki

Terho Mononen ja kivenkerääjät liiton Palsintien talkoiden lanapartiossa.

In Memoriam

Keijo "Keke" Hoffrén – vapaa on vain umpihanki

s. Kuopio 4.5.1942 k. Rovaniemi 19.7.2017

Ikinä et ollut mikään veen kala. – Toisessa elämässä tavattiin Miessinmaan poluilla; sinä vasta eläköitynyt Ilmavoimien mies, minä varusmiespalvelusta odotteleva nuori ylioppilas. Sanojen virtaa ja kumpuilevia pinnanmuotoja ja laaksoja arvostimme molemmat. Estetiikkaa.

Sinulla oli ollut punatukkainen tyttösi, ja vähän kait muunkin värisiä. Lapset pesänsä pian jättävinä – ja pesäjättöinen taisit siinä vaiheessa olla itsekkin – minä vielä haikailin lukioaikaisten ihastusteni perään.

Liekehtivän runoilijan **Esa Kujalan** runoja saunailloissa Pehkosenkurussa tutustuttiin, kun olit lopullisesti ajanut tavarasi Saakkin raskatukkien kadehtimalla hippipaketti-Volkkarilla Rissalasta Lemmenjoen Äivihjärvelle.

Työurasi Karjalan Lennostossa oli päättynyt ja seurasit muuttolintujen matkassa pohjoiseen. Tulit osaksi Lemmenjoen tunteita ja kullankaivajien tarinaa.

Aluksi teit talvipesän Lemmenjoen Äivihjärvelle **Juhani Aikion** taloon. Tekeväälle ja osavalle miehelle olikin kysyntää poronhoitajien piireissä ja väärtistyt palkisen ihmisten kanssa. Tämä väärtistystävyys kantoi viimeisiin vuosiisi saakka ja muistan kuinka viimeisen kerran Miessillä naamakkain tavatessamme kerroit innostuneesti **Nils-Johan Saran** mieleenpainuvista 80-vuotisjuhlista vanhalla Sallivaaran erotusaidalla.

Kuinka olitte Nils-Johanin kanssa muistelleet mennyttä maailmaa ja sen ihmisiä. Olit

saanut juhlista kipinän vielä kerran kulkea poikimain Kittiläntieltä Miessille. Perinteiseen malliin kuusenperseessä tulilla yöpyen; korva kaksinkerroin tyynyksi taitettuna ja silmäluomet peitoksi venytettynä.

Pohjoinen oli kutsunut sinua jo työvuosiesi aikana kuusikymmentäluvulla. Metsähalitus oli asettanut Ilmavoimien henkilökunnan pelastautumisharjoitusten tukirakenteeksi pystytetyn Äivihjärven Lapin Majan maavuokran ehdoksi velvoitteen kahden autiotuvan rakentamisesta. Toisesta luovuttiin, mutta Vaskojoen kämpän pystytitte rinkankitkuttajien tueksi ja turvaksi vuonna 1966. Sinä, **Airaksisen Ville**, **Kortelaisen Asko** ja **Rämön Manu**.

Ilmavoimien Lapinmaja-Säätiön hallituksessa toimit vuosina 1979–1986 ja Lapinmajan kannatusyhdistys ry:n puheenjohtajana vuonna 1990. Noina vuosina tutustuit kaikkiin erämaahan unohtuneisiin Lemmenjoen viimeisiin elinkautisiin, mutta läheisimpänä säilyi aina **Pihlajamäen Heikki** ja Kuvernöörin virasto Miessinmaalla – kuten teillä Rissalan pojilla muillakin.

90-luvun touhusit kesät kullankaivussa. Ensin Ylä-Miessillä mm. **Turkka-Pekan** renkinä, sadekesän -92 beduiinileirissä Lemmenjoen kanjonissa ja sitten vakituisemmin vanhojen herrojen – **Korhosen Yrjön** ja **Jallun** – konekaivutyömaalla Jäkälä-äytissä. Talvikapaleen ”kotoilit” Yrjön adjutanttina Jäkälä-äytsein kämpällä, sellaista kullankaivajaerakon elämää symbioosisissa.

Kiire teillä ei ollut koskaan eikä mihinkään. Eräänkin kerran muistan kuinka liiton vuosikokouksen jälkeen teitte pari viikkoa lähtöä takaisin tunturiin. Päivät eivät olleet päällekkäin, ne olivat peräkkäin.

Metästystä, talvikalastusta, lueskelua ja huoltoajaja – taisitpa olla yhden talven riekonpyytäjänä **Postilan Pekan** ja **Roopen** kanssa Puskun Tivolissakin. Kaikkia sellaisia hienoja hommia, joita kullankaivajat ovat kautta aikojen harrastaneet seuraavaa kaivukautta odotellessaan.

Lemmenjoen kultamailla oli silloin korkea-suhdanne; kultaa kaivettiin ja saatiin, ja uusia kaivutukikohtia nousi purojen varsille. Kullankaivajayhteisön sosiaalinen elämä oli vilkasta ja Miessinmaan kansallisissa juhlapäivissä ja talkoissa olit keskeisenä hengennostattajana. Silloin paistoi kesäisin aina aurinko ja keväällä oli kuukausikaupalla kantohanget. Padassa

riekkoa ja pannulla taimenta.

Eugen Malmstenin Vanhan merimiehen muistelua mukaillen olit kaikissa kämpissä tuttu, olit niissä kuin kotonasi. Ja niinä vuosina tosiaan seilasit tyynet ja tuuliset veet kuin mies konsanaan. Uskon, että se oli sinullekin myöhemmin muistoissasi sellaista kulta-aikaa. Väliillä vähän kolisi ja osumiakin tuli, mutta olihan meillä kyllä hauskaakin!

Oma kaivupaikkakin sinulla oli suunnitelmassa Maddid Ravadaksen varteen, mutta kaivospiiritutkimuksissa paikka osoittautui niin haasteelliseksi, että luovuit ajatuksesta. Toisaalta itsekkin aina sanoit olevasi mieluummin hyvä renki, kuin huono isäntä.

Ylä-Miessillä otit kiinni tuulen mukaansa nappaaman teltan perässä juoksevan **Timanti-Tuulan**, jonka kanssa kävitte seuraavana talvena Australiassa saakka sopimassa, että on parempi, jos toinen jatkaa matkaansa itään ja

toinen länteen. Seuraavana syksynä reissasitte Yrjön, **Salosen Pekan**, **Maunon Sepen**, **Vah-
teran Askon** ja **Yli-Kosken Matin** kanssa viisi viikkoa Brasiliassa. Kaksitoista maan sisäistä lentoa, Serra Pelada, Boa Vista, Rio Negro. Kultaa, timantteja ja sinut tuntien huumaaavan tuoksuisia orkideoita senhoritojen korvan takana.

Kaikkea ei tohdi muistella – ja sehän oli-
kin kai Watkinson, etkä sinä – mutta jossakin
kullankaivajakylässä teistä tehtiin juttu alueen
paikallislehteen. Yrjö oli lähtiessään ostanut
Tampereelta punaisen villapipon, joka päässä
kulki Brasilian helteessä muhkean valkoisen
parran reunustaessa kasvoja. Sinulla ja Sepellä-
kin oli ihan kelvolliset kultamiehen parrat.

Teidät esiteltiin paikallisen koulun opetta-
jalle ja oppilaille: Papai Noel (Joulupukki eli
Yrjö) asuu Suomessa. Joulupukilla on kaksi
poikaa, Filho Serio eli Vakavaimmeinen poika
(Sepe) ja Filho Vagabundo eli Huikentelevai-
nen poika (sinä). Salosen Pekka opetteli toi-
mittajan tarinan portugalin kielellä ja sitä usein
kullankaivajien illanistujaisissa muisteli. Portu-
geesiksi.

Jalkapalloakin pelasitte paikallisia vastaan.
Olitte kentällä kuulemma kuin valkoisia ke-
pejä, joiden välistä suklaanruskeat salamat pal-
lon kanssa pujottelivat.

Ihmistä kuuntelevana ja sanasi mittaisena
miehenä sinut äänestettiin vuosituhannen vai-
hteessa Lapin Kullankaivajain Liiton hallituk-
seen yhteisiä asioitamme hoitamaan. Hallitus-
vastuussa osasit tasapuolisesti huomioda niin
ammatti- kuin harrastajakaivajienkin näkökan-
nat.

Kulttuuri-ihmisenä värvädyit 90-luvun
lopulla **Åke Lindmanin** suurproduktion, La-
pin Kullan kimalluksen kuvausten avustaja-
joukkoon. Siitä pestistä aukesi taas uusi latu
elämässäsi. Elokuvan kuvauksissa juttu Savot-
ta Kahvilan emännän, **Kaisa Särkelän** kanssa
luisti, ja pamautitte vielä naimisiinkin. Sinusta
tuli saariselkäläinen ja kallistit korvasi vuoro-
taan Laanilan–Kutturantien varren kaivajien

iloille ja murheille.

Kaisa oli ostanut Kuhmon poikien osuu-
den kaivospiiristämme Jäkälä-äytsin latvoilta,
joten et Lemmenjokeakaan silti unohtanut.
Jonakin keväänä ennen joen aukeamista pys-
tyimme teille siihen naapuriin entisen Suorsa-
pään rajavartioston kämpän.

Sinusta tuli tärkeä linkki vanhojen kulta-
alueiden kaivajien ja hallituksen välille, ja lu-
kemattomat ovat aloittelevat kullankaivajat,
jotka Kaisan kanssa värväsitte sieltä Laanilan
nurkilta liiton jäseniksi.

Mäkisen Jaska elävi viimeisiä vuosiaan pik-
kuruudessa Hangasojan kämpässään ja pidit
osaltasi huolen siitä, että vanhalla kultamiehellä
on kämpällään puita ja valmis kelkkajälki hiih-
dellä tien varteen niin halutessaan. Mutta itse
et vielääkään osannut hiihdellä valmiita latuja,
ja niinpä lopulta lähdit Savotta Kahvilan peh-
toorin paikalta takaisin koskemattomalle han-
gelle. Sosiaalisena ihmisenä löysit paikkasi Saa-
riselän matkailukaupungin ruskaretkeläisten ja
hohtavien kevähankien keskeltä.

Kesäisenä iltapäivänä neljä vuotta sitten
matkalla etelästä Lemmenjoelle pysähdyit Hir-
vaalla kohtalokkain seurauksin. Astuit pihate-
rassilta tyhjän päälle ja kaatumisen seuraukse-
na sinä – vapaa sielu – jouduit neliraajahalvau-
tuneena sidotuksi sänkyyn ja hengityskonee-
seen. Aluksi pystyit vielä puhumaan ja mielesi
pysyi optimistisena ja virkeänä kaikesta huoli-
matta. Myöhemmin pidit yhteyttä lukuisiin
ystäviisi hoitajiesi ylläpitämän Facebook-pro-
fiilin kautta.

Lopulta kuitenkin liikkumattomuus vei
kehostasi voimat ja viime kesänä veljesi **Arto**
soitti suru-uutisen kuolemastasi meille, ystä-
villesi. Olit päässyt lopulta koneiden kahleista
taas vapaaksi.

Hyvässä seurassa mukavista asioista muis-
tellessa koristelit lauseesi mielelläsi loppusoinn-
uin. Lempirunoilijasi, persialaisen Omar Khai-
jamin viiniä ja rakkautta ylistävistä runoista
olisin jonkun halunnut sinulle tämän muisto-
kirjoituksesi lopuksi kirjoittaa. Sinä osasit nii-

tä lausua ulkomuistista. Minä en löydä sanoja edes Googlesta.

VÄÄRTISI, MULLIS'

Siunaustilaisuus ja Keke-henkinen muistotilaisuus pidettiin elokuussa Keken synnyinseudulla Kuopiossa. Keken omaiset tuovat tuhkat pohjoiseen ensi kesäkuun puolenvälin kieppeillä.

Samassa yhteydessä järjestetään vapaamuotoinen muistelutilaisuus Saariselällä.

Tuhkat kannetaan lopuksi Njurkulahdesta Lemmenjoen vartta tunturiin ja sirotellaan Metsähallituksen suostumuksella Lemmenjoen Jäkäläpäälle. Omaiset toivovat mahdollisimman monen Keken ystävän osallistuvan jäähyväisiin paikan päällä.

In Memoriam

Jarmo Lappalaisen muistolle

Sain viestin Jarmo Lappalaisen pois-menosta. Se tapahtui inhimillisesti katsoen liian aikaisin. Jarmo oli monessa mielessä erikoislaatuinen persoona, ja monien mielestä kenties kyseenalaisellakin tavalla.

Itselleni, ja monille muillekin kullankaivajille Jarmo tuli tutuksi päätyessään inarilaisen kultahippukaupan veturiksi. Hän työskenteli tuolloin, 1990-luvun taitteessa, Inarin Hopean Kaunispuun huipulla sijainneessa myymälässä vastaavana kaupanhoitajana. Hän oli ilmiömainen myyntimies, nopea ja oivalluskyykinen, mutta samalla sydämellinen, hauska ja myötätuntoinen. Hänellä oli erityinen taito päästä lähelle kullanhuuhtojen maailmaa, mutta toki hän siihen uhrasi aikaakin.

Parissa vuodessa lähes kaikki Lapin kulta-MAILTA löytyneet isomukset kiersivät tyytyväisille ostajille hänen käsiensä kautta. Jarmo tuns kullankaivajien lisäksi kullan ostajat ja julkikiset, ja kaikki tunsivat hänet tunnustaen hänet iloiseksi seuramieheksi. Parhaimmillaan hän loihti ympärilleen hillittömän hilpeän tunnelman, itsekin tilanteesta nauttien ja löylyä lisäten. Voi sanoa, että Jarmo loi Lapin kultahipuille uudenlaisen glorian ja statuksen, joka on säilynyt tähän päivään saakka.

Mutta niin kuin usein käy, kupla puhkesi ja liiketoimet eivät sujuneetkaan niin hienosti kuin päällepäin näytti. Takaiskut henkilökoh- taisessa elämässä iskiivät, ja taipumus mielialojen vaihteluun alkoi näkyä. Hän alkoi yhä enemmän tarvita kuuntelijaa ja ymmärtäjää, ja siinä toimessa muistan olleeni itsekin, tajuamatta tilanteen vakavuutta.

Lopulta sairaus puhkesi rajuna ja pitelemättömänä seurauksenaan pitkäaikainen masennus, josta hän ei koskaan täysin toipunut. Sairauden seurauksena syntyneiden tekojen laatua ei monikaan ymmärtänyt, ja se on inhimillistä. Sairaus oli kuitenkin vain päälle näkyvä verho, me emme tiedä miten paljon sen taakse kätkeytyi itsehäpeää, alistuneisuutta, pettymyksiä, menettämistä – ja erityisesti ulkopuoliseksi jäämisen tunnetta, kun monet tutut käänsivät selkensä.

Jarmon kanssa niin monet syvälliset keskustelut käyneenä tiedän vain, että pohjimmiltaan hänellä oli lämmin sydän, vaikkakin monin tavoin murtunut. Emme viime vuosina enää tavanneet. En osannut ottaa yhteyttä, huomaa itsekin kääntäneeni selkäni. Toivon Jarmolle kuitenkin kepeitä multia ja kultaista loppumatkaa, helpotusta sinne jonnekin.

VESA LUHTA

Lapin kullan lähteillä

*Keräilyrahoja ja mitaleita markkinoiva Suomen Moneta matkasi syyskuussa pienen retkikunnan voimin Lemmenjoelle katsomaan mistä ja miten Lapin kulta saadaan esiin – ja ketkä tekevät työn. Mukaan kultajahtiin lähti **Veikka Gustafsson**.*

Lapin kulta tunnetaan maailmalla ennen kaikkea puhtaudestaan. Suomen Monetan viestintäpäällikkö **Sari Raki** kertoo, että suomalaiskeräilijöiden keskuudessa arvostusta lisää kullan kotimaisuus ja perinteinen Lapin lumo.

– Laajaa asiakaskuntaamme kiinnostaa kovasti se, että mittavan kaivostoiminnan li-

säksi Lapissa kaivetaan edelleen kultaa pienissä yksityisissä kaivospiireissä, toteaa Sari Raki.

Rakin mukaan suuri yleisö ei välttämättä tiedä, että vaikka osalla on apunaan konevoimaa, lapiokaivajat uurastavat perinteiseen tapaan pelkällä lihasvoimalla. Tällöin voidaan puhua jo todellisesta ekokullasta. Mutta miten Suomen Monetan kultajahti lopulta sujui, löytyikö mitään? Tässä matkakertomus.

Veikka Gustafssonin opastuksella matka kultamaille eteni reippaasti. Veneen kyydissä myös Suomen Monetan Esko Larkka.

Kultasatamassa kaivajat näyttivät upeita isoja kultahippuja.

Luonnon eksotiikkaa

Tiesimme jo etukäteen, että Lemmenjoen kultamaat sijoittuvat kansallispuiston perukoille, tiettömän taipaleen päähän. Autokyytimme päättyy Njurgulahteen noin 47 kilometriä Inarista (Helsinkiin matkaa kertyy toista tuhatta kilometriä). Matkamme jatkuu pari peninkulmaa venekyädillä, mutta viimeinen taival on kuljettava jalan. Mönkijöiden käyttö kuuluu olevan kansallispuistossa tiukkaan säädeltyä – samoin lumikelkkailu.

Ruskan värjäämä tunturimaasto ja Lapin hiljaisuus sävyttävät meitä etelästä saapuneita kosteasta kelistä huolimatta. Matkamme etenee reippaasti, sillä entisenä huipputason vuorikiipeilijänä Veikka Gustafsson pitää yllä melkoista vauhtia. Hän tuntee hyvin sekä seudun, että useimmat kullankaivajat vietettyään aikanaan pitkiäkin jaksoja lapiokaivaja **Jukka Kelan** ”renkinä”.

Veikka kertoo viimeisestä kullankaivupestistään kuluneen jo useita vuosia, mutta hän

on seurannut tarkkaan asioiden etenemistä ja toiminut myös kullankaivun puolestapuhujana, aina eduskuntaa myöten. Nyt hän ilahtuu siitä, että kaivajat ovat ottaneet opikseen saamastaan palautteesta: Penkoilla näkyy siistejä tynnyririvejä odottamassa poiskuljetusta.

Logistiikka

Meille kerrotaan, että Suomen ilmasto ei ole suotuisin mahdollinen kaivajien kannalta. Toiminta pääsee käyntiin lumen ja jään sulaessa – usein vasta kesäkuussa. Aktiivinen kaivu ajoittuu neljälle kuukaudelle, useimmilla kausi päättyy syyskuun lopulla. Talvikausi kuluu mm. kaluston huollossa sekä tavaroiden kuljettamisessa.

Teiden puuttuessa kaikki tarvittava tavara on käytännössä tuotava talvikuukausien aikana, jolloin lumipeite varjelee maastoa kulumiselta ja routainen maa kantaa raskaat kuormat. Koneiden ja rakennustarvikkeiden tuonti ja vienti on melkoinen urakka vaikeassa maastossa. Kaivajat elelevät kaivospiireillään koko kesän, joten muonituksen järjestäminen on senkin suunniteltava tarkkaan.

Kulta kiehtoo – samoin tarinat

Parin päivän vierailullamme tapaamme useita kaivajia ja vastaanotto on kaikkialla erittäin ystävällistä. Kauden loppumetreillä kullakin on omat kiireensä, mutta heillä kuuluu olevan lukemattomia tarinoita kerrottavanaan. Se jos mikä saa silmämme säihkymään, sillä ilman tarinaa Lapin kultakin on vain... kultaa. Pian on Lapin kultaryntäyksen juhluvuosi ja kuka ei haluaisi osaksi Lapin historiaa ja lumoa?

Tällä hetkellä suomalaiset janoavat kultaa lähinnä Korean olympialaisista – mutta toivotavasti meillä on keräilijöillemme pian tarjolla jotain vielä parempaa: puhdasta kotimaista kultaa tarinoiden siivittämänä. Palaamme etelään intoa puhkuen. Niinhän se on, Lapin reisu ei koskaan tee turhaan.

PÄIVI RANTANEN

Lisman kaivajille

Päivä kevään saapui, kävi käsky sydämessä kaivajan, on aika nostaa kytintä ja keula kohti pohjoista. Kevään ensimutkan **Harri** Härkäselälle reilaa värkit, vaunun varikolle heivaa. Ei ehdi uni silmää peittää, kun vaimo armas kotona jo kahvit keittää. Kii-vas on kaivajan kevään tahti, kulta tuo suuruuden mahti, saa heräämään henkiin, kanssa kevään auringon, kaivaja voiman tahdon. On aika kullaa himon, kanssa väärtien, kaltaisten, yöttömän yön auringossa, nuotiopiirissä laatu-ai-kaa viettää, kanssa juomien jäykkien.

Lismanjoki jäitä purkaa, joukko turhaan vermeet purkaa. Kunnon ohjeet ALKO antaa, rummut rännit rantaan kantaa. Kaivamaan olis kova hinku, lupaa vailla poppoo vinku. Luppoo-ai-kaa viettää joukko nuotiolla, aamulla on heikko olla. Sormis- san kiittelee Palsin murut, mitä- hän tarjoaa Lisman kurut.

Rummut valtauksilla huutaa, pauhaa, kullaa irti maasta jauhaa. Rumpuja on monenmoista, parhaimmasta lyödään vetoa, väitel- lään ja kehutaan iltanuotiolla. Savu, räkkä, seuraksi iltanuotiol- le saapuu, kaivajien kumppanik- si. Saanto päivän punnitaan ja li- sillä lapin suolataan. Maa vaik ois anhitonta ei laannu into kaivaji- en, päivittäin on viiru keltainen kaivajan jonkun vaskoolissa.

Mäkärä, Roivainen, Lisman

mutka, kaivajilla ahterissa sellai- nen on kutka, tästä se löytyy ju- tun juoni, jalkojen alla on kulta- suoni. Saamelaiskäräjät valituksia jauhaa, vaan mainarit nuo taita- vat, kultaputki taskussansa partoi- hinsa nauravat. Illalla syödään tuoretta kalaa, tammukkaa, har- justa pyydetty salaa. Tieto mistä tullut on liha, tiedä ei kuukkeli varmasti ihan.

Legendaa on leipäkeitto, kul- lankaivajan voimajuoma. Motil- lisen, toisenkin, ottaa porukka il- tanuotiolla kera tarinoiden men- neitten. Vaan viikonloppu kohta koittaa, Raumalan Nipan mäm- meli vuorostansa tarinat uudet turvista partaisista tuottaa. Siirty- vät jutut kirjoihin, ohjeeksi kai- vajien uusien.

Kvartetti tuo Lisman mutkaa jauhaa, etsii kultaa, tiedot somessa pauhaa. **Lindforss-Jussi** vanhin gubbe, prospektauksen guru ukko. Harri pitkä puskee kuop- paa, tarkastajankin känniin juot- ta. Löytyy lasikantisesta lakikir- jasta jutun juoni, auki on valta- ukselle tulevaisuuden puomi. Ei- vät siinä hommat mene mullin mallin kun mukana on vielä **Jou- ni** ja **Kalle**. Tutkimus tuonut on kultaa esille, hyvää se tietää tule- ville kesille. Mainarien rummut rintarinnan olisi näky, joka nos- ta kullaa hinnan. Kallista on harrastus tuo jalo, tyydyttää se kultakuumeen palon.

Ei käy kaivuu aina tanssin lailla, vaan joskus ollaan intoakin vailla. Niin vain pyörtyi lapio, sär-

*Kolmipesäinen lapio.
Piiros: H. Marjanen*

kyi varren ponsi, voi Harri par- kaa, onnetonta, on kaivaminen nyt täysin ponnetonta. Keskiye- sä aurinko laske ei maille, moni lapissa on jäänyt kultaansa vaille.

Lisman mainarit ei mieti moista, kokeillaan jo kohta mont- tua toista. Huomisesta ei huolta kanneta, murheen ei vallata an- neta. On alla kannon hippu suu- ri, vaskooliin mahtuu se juuri ja juuri. Valtaus kohtasi suuren on- nen, Harri sai lapioonsa uuden ponnin. Tarinoita uusia, legen- daa, historiaa tulevan ajan, ken- tillä uusilla tehdään, piirissä väärtien vahvain.

Kultaa kaivaa joukko tämä, jäljellä vanhoista jäkäläparroista on vain jämat. Heillä on sitkeys suuri, jota ei toisilta löydy juuri. Kulta se on heille tärkeä juttu, muille varmaan vain puoli tuttu. Korut uudet kullaa kaulaan, kih- lat sormeen mieltietyn talven ai- kaan he valmistaa. Lappiin suun- nistaa joukko tää keväällä, takai- sin palaa syksyllä. Talvella mietim- me muistoja kesästä. Ystäviä olemme, sitä ei mikään estä!

ERKKI MERTA
RAIJA MAANSELKÄ

Merkkipäivät

*Kullanhoitoiset onnittelut 150 vuotta täyttävälle
Lapin kullankaivulle sekä merkkipäiviään juhliville jäsenillemme!*

LKL ry

150 v.

Syyskuu 2018 Lapin kullankaivu

70 v.

31.10. Mikko Närhi, Lumijoki

80 v.

13.12. Kunniajäsenemme
Olavi "Nopsajalka" Lind,
Lampinsaari

60 v.

4.10. Anna-Liisa Vekkaila, Kerma
22.11. Risto Rantala, Oitti
23.2.-18 Ari Ilomäki, Jyväskylä

75 v.

27.11.-18 Veikko Karjalainen, Kalajoki

55 v.

1.11. Jouni Timonen, Vuorela

Perinteiset tulisijat, hormit ja palomuurit.

Myös korjaus- ja muutostyöt, tutustu tarkemmin Rjk.fi
tai soita p. 040 5565 035 ja pyydä tarjous.

Laita ilmoitus 4/2017 talteen, toimimme koko Suomen alueella.

VENEKULJETUKSET LEMMENJOELLA

Tavarakuljetukset kulta-alueelle

Veikko Jomppanen

Myydään leveätelainen Ski-Doo työkelkka, ajettu n. 10 000 km.

0400 137 090

Polttopuuta metrisenä halkona.
Kysy myös poronlihaa

.5362

Posti Green

Lapin kultaa

tarinoina ja hippuina

KIITOS KULUNEESTA VUODESTA
ja KULTARIKASTA VUOTTA 2018

METALLINPALJASTIN

hyötykäyttöön talvella-kin. Kadonneet avaimet ja korut löytyvät lumihan-gesta. Tämäkin avainnip-pu oli pudonnut lumilin-gon penkan alle.

Löytyi AT Goldilla.

Tilaukset nettikaupasta
www.hipputeos.fi

Lappikirjat, kullankaivuvälineet, kultahiput

Hipputeos Oy varastomyymälä Kivenhakkaajantie 3, Kerava, soita 040 5454833

KATSO: Suomen suurimmat kultahiput sekä tarinoita kultamailta
www.kultahippu.fi